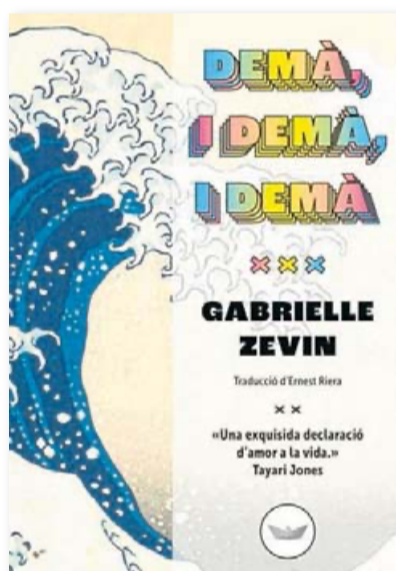

Crítica

Opinió

El llibre de la setmana

Els videojocs i la vida

DEMÀ, I DEMÀ, I DEMÀ

Gabrielle Zevin

Periscopi / AdN

Traducció d'Ernest Riera

540 pàg. / 20,80 €

“La gent juga als jocs pels personatges, no per la tecnologia”, diu la Sadie al Sam ja al tram final de *Demà, i demà, i demà*. És una frase que s’ha de llegir com una declaració de principis creatius tant de la protagonista com de l’autora de la novel·la, Gabrielle Zevin (Nova York, 1977). Zevin recorre a la Sadie per dir que la gent llegeix novel·les pels personatges –per la història, pel drama humà–, no per les provatures tècniques ni la sofisticació formal, i que ella ha escrit la seva novel·la tenint present tot això. La jugada li ha sortit bé: *Demà, i demà, i demà*, que ens ha arribat en català gràcies al bon ofici del traductor Ernest Riera Arbussà, s’ha convertit en una mena de fenomen mundial. La crítica l’ha elogiada i els lectors, a més de llegir-la prou massivament, la celebren amb complicitat i calidesa.

Pere Antoni Pons

Tots sabem que és molt difícil, quasi impossible, preveure un èxit abans d’escriure’l i de publicar-lo, però sovint no costa tant entendre per què segons quins llibres agraden i funcionen. *Demà, i demà, i demà* té un grapat d’ingredients que, quan es combinen bé, poden garantir una certa popularitat: una complexitat assequible, amb una estructura que no és en tot moment previsible i lineal, però que només té unes poques giragonses fàcils de seguir; un fons agredolç d’humanitat en què la tendresa s’imposa sempre a la mala fe; una ferida existencial neta, sense la infecció del nihilisme ni del sarcasme; un afany explícit per estar al costat correcte de la història en termes ètics i ideològics –la manera com Zevin aborda les qüestions de classe, de gènere i de raça és extremadament curiosa, entre la pedagogia íntima i l’estratègia sociocultural–; una vaga familiaritat amb altres novel·les i autors (Nick Hornby, Michael Chabon), una mica renovats i posats al dia, fins al punt de transmetre una sensació de *déjà-vu* intel·ligent, honest i refinat...

Consistent i fluida

No vull dir amb tot això que Zevin hagi prefabricat la seva novel·la, ni encara menys que sigui un producte impersonal confeccionat amb una mescla maquiavèlica d’astúcia literària i autoconsciència política. *Demà, i demà, i demà* és una bona novel·la, consistent i fluida des del punt de vista estilístic, amb diàlegs notables –entre la naturalitat creïble i l’enginy no forçat–, amb una galeria de personatges ben dibuixats –sobretot el trio protagonista: el tímid i traumatitzat i talentós Sam, la vital i vulnerable i llestíssima Sadie, el carismàtic i pràctic Marx– i amb una història, ambientada en el món dels jocs d’ordinador i de consola, que enganxa i arrossega l’atenció durant vint anys de la vida dels seus protagonistes, des de la joventut universitària fins a la quasi quarantena.

Un dels punts forts de la novel·la de Zevin és el retrat tan apassionadament complex que ofereix, tant des del punt de vista creatiu com empresarial, del món dels videojocs i de la seva evolució des dels noranta del segle passat fins ja ben entrat el segle XXI. És un retrat tan ben fet que no cal tenir un interès gaire viu pel tema, ni encara menys ser un *gamer* fervorós, per gaudir-lo. I això és així perquè Zevin sap convertir els videojocs –la creativitat, el negoci– en correlat de qualsevol altre ofici, vocació o indústria, i de tot el que ho travessa: èxits i fracassos, fanatisme laboral i sacrificis personals, amor i amistat i rivalitat, relació de la fantasia amb la vida real, implicacions ètiques i sociopolítiques de l’art que fas i de qui ets quan inventes i construeixes mons imaginaris.

Això no cal dir-ho

JAVIER PÉREZ ANDÚJAR

Digueu-li “weird”, però el que és estrany és la cultura

¿És el mateix un clàssic a la literatura que a la televisió? No ho diria gaire fort. A la literatura, els clàssics a més són bons. A la tele, però, quan algú diu *clàssic* s’enfonsa Roma. Potser en televisió l’equivalent de *clàssic és de culte*. Per aquesta raó, llegint un llibre fascinant, coordinat i escrit en gran part per Javier Valencia, que es diu *Weird TV* (Dilatando Mentos Editorial, 2023), he tingut una sensació molt semblant a la que em va fer sentir Italo Calvino amb el seu ja clàssic assaig *Per què llegir els clàssics* (Edicions 62, 2016).

Igual que els llibres, una sèrie de televisió clàssica pot no haver-la vista ningú i, així i tot, haver canviat per sempre la manera de fer sèries i la mirada del públic. Autors i títols llegendaris (i en molts sentits, imponents), que Italo Calvino tracta al llibre, com Carlo Emilio Gadda, Raymond Queneau, *Anàbasi* o *Orland, el furios*, troben a *Weird TV* la seva correlació amb sèries com *Belphégor*, *Kolchack* o *Look Around You*, i perfils d’autors com Bryce Zabel o Shaun Cassidy, tots dos éssers provinents del maleït inframón del guió. Al final de *Weird TV*, un postfaci de Marcos Gendre titulat *Sobre supuestas edades doradas y presentismos de la ficción televisiva* es converteix en un contundent aparell crític on s’exposa per què són clàssiques totes aquestes sèries de les quals mai no havien sentit parlar. És una manera de dir, però és ben cert que hi ha un gran desconeixement dels clàssics de la cultura popular. I una cultura sense conèixer els seus clàssics no és tanta cultura. Potser tot es va enfonsar quan, per fer servir aquí una frase cabdal de Marcos Gendre, la televisió va perdre el seu orgull de sèrie B. És a dir, quan va perdre la seva consciència de cultura popular renunciant, per una banda, a tot el que sona a cultura, i, per l’altra, cercant el consumidor abans que l’espectador. Des de José Ortega y Gasset, l’espectador és una cosa molt seriosa. (Nota: el presentisme és creure que tot va començar amb HBO o, pitjor encara, amb Netflix.)

Els espectadors més veterans de TV3 deuen recordar la sèrie *Mecanoscrit del segon origen* (1985). Té aquí un article molt interessant, signat per Víctor Castillo Rodríguez, on s’expliquen les peripècies que va patir el projecte d’ençà del seu començament. L’any vinent, 2024, es compleixen 50 anys de la publicació del llibre homònim de Manuel de Pedrolo, d’on surt aquesta sèrie amb una gran fidelitat, i al qual Castillo Rodríguez defineix com “la gran novel·la de la ciència-ficció catalana”. L’autor també diu que, fins fa no res, entre nosaltres no hem estimat gaire la ciència-ficció pròpia. Molt sovint es llegeix per fugir d’un mateix i d’allò que ens fa creure que mai no ens en sortirem. I si ens hi veiem reflectits, no hi ha màgia.

El *Mecanoscrit del segon origen* va inspirar una sèrie a la dècada dels 80. TV3